Expunere de Motive

Constituţia României, la art. 30, garantează dreptul la libertatea de exprimare a opiniilor sau a credinţelor şi libertatea creaţiei de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau alte mijloace de comunicare în public, precum şi dreptul persoanei de a avea acces la orice informaţie de interes public, considerând că acestea sunt inviolabile, iar cenzura de orice fel este interzisă

Prezenta iniţiativă îşi propune să definească şi să reglementeze conceptul de jurnalism, calitatea de profesie liberă a jurnalistului şi raporturile acestuia cu şi în societate.

Recunoaşterea internaţională a importanţei sarcinii jurnalistului de a informa şi a comunica prin intermediul mijloacelor de informare în masă, precum şi a rolului determinant în evoluţia individului şi a societăţii se regăseşte în art. 17 din Hotărârea nr. 32 asupra Rezoluţilor Adunării Parlamentare a Consiliului Europei cu privire la etica ziaristică, adoptată de Senatul României la data de 6 octombrie 1994. Acestea „sunt elemente indispensabile ale vieţii democratice, deoarece garantează cetăţenilor participarea la viaţa publică, condiţie a dezvoltării plenare a democraţiei, participare ce nu ar fi posibilă dacă cetăţenii nu ar primi informaţiile necesare despre viaţa publică pe care mijloacele de informare în masă au datoria să le furnizeze.",

Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei "invită guvernele statelor membre să vegheze ca legile să garanteze organizarea mijloacelor publice de informare astfel încât să asigure neutralitatea informaţiilor, **pluralismul opiniilor** şi egalitatea sexelor, ca şi dreptul de răspuns al fiecărui cetăţean care a făcut obiectul unei alegaţii".

Rezoluţia 1003/1993 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei în a 44-a Sesiune ordinară impune, prin art. 10, o reală „distincţie între editori, patroni şi ziarişti. În acest sens, pe lângă libertatea mijloacelor de informare în masă, trebuie asigurată şi protejată de presiuni interne libertatea în cadrul mijloacelor de informare în masă."

Autorul consideră că este necesară o lege a jurnalistului, care să jaloneze contribuţia jurnaliştilor în România, fără riscul abuzurilor autorităţilor sau patronilor de mijloace de informare în masă.

Într-o concepţie modernă, **creaţia intelectuală jurnalistică aparţine spiritualităţii şi culturii şi contribuie la: săvârşirea binelui în societatea umană, deoarece jurnalistica trebuie să facă parte din conceptul filozofic al "intelectualismului"** – ***concept care reduce actul moral la cunoaştere, considerând că înţelegerea binelui implică şi săvârşirea lui*** – **în toate comunităţile umane.**

Trebuie să existe o corespondenţă între gradul de atenţie acordat în presă unei probleme şi gradul de importanţă acordat aceleiaşi probleme de către societate.

Situaţia periculoasă în care sunt angajaţii – jurnaliştii – în raport cu patronii de mijloace de informare în masă duce la deprofesionalizarea acestora, făcându-i nişte manipulatori de interese patronale necunoscute populaţiei. În aceeaşi situaţie se află şi cei care au crezut şi cred în deontologia europeană a profesiei de jurnalist

Jurnalistul trebuie să fie loaial oamenilor şi societăţii.

Pentru aceasta el trebuie:

a) să liniştească tulburările şi să reacţioneze la apatia comunităţii, oferind o voce celor care, în mod normal, nu se pot face auziţi în public;
b) să ofere constant societăţii o oglindă, reflectând virtuţile şi viciile sale şi demistificând tabuurile;
c) să se asigure că s-a făcut sau se va face dreptate şi că vor fi întreprinse investigaţii acolo unde nu există nici o asemenea intenţie;
d) să asigure circulaţia liberă a ideilor, în principal oferind o platformă pentru cei care au opinii diferite de cele ce prevalează în societate.

Îndeplinirea în totală autonomie a principiilor menţionate este condiţionată de separarea fizică şi juridică a jurnalistului de mijlocul de informare în masă şi de autorităţi, prin crearea de Cabinete de jurnalist, precum şi de recunoaşterea jurnalisticii ca profesie liberă.

Autonomia jurnalistului faţă de orice grup de interese, şi în acelaşi timp dependenţa acestuia faţă de societate impun adoptarea prezentului proiect de lege a jurnalistului.

Lipsa unei legi care să reglementeze delictul de presă a dus la interpretarea diferenţiată – în funcţie de interese – a respectului faţă de om şi comunitatea umană. Prezentul proiect de lege are un capitol special care defineşte delictul de presă şi mecanismul necesar aplicării corecte în raporturile interumane. Pentru a înţelege corect capitolul "Delictul de presă" se impune:

Delictul de presă trebuie să fie definit ca delict sau quasi-delict civil.

Prin delict se înţelege orice fapt voluntar (ilicit) şi dăunător al persoanei îndeplinit prin acţiune (commisio) sau omisiune (ommisio), săvârşit cu intenţia de a păgubi altă persoană.

Quasi-delict este tot un fapt ilicit şi dăunător, însă comis fără intenţie răutăcioasă (factum culposum).

Poate fi tras la răspundere din cauza unui delict de presă – prin delict sau quasi-delict civil – cel ale cărui fapte:

1) **constituie o culpă sau o greşeală, fie prin omisiune, fie prin acţiune;**
2) **constituie cauza prejudiciului a cărui reparare se cere;**
3) **au cauzat o daună materială sau morală;**
4) **sunt ilicite, iar nu, exerciţiul unui drept;**
5) **pot fi imputate autorului.**

Dacă una din aceste condiţii lipseşte, acţiunea în daună trebuie să fie respinsă.

Culpa delictuală sau aquiliană de presă nu se presupune, în adevăr, niciodată. În consecinţă, delictul de presă nu poate fi presupus, ci dovedit de acela care îl invocă.

Organismul care va supraveghea, dar şi va sancţiona delictele de presă se va numi Senatul mass-media.

Toate deciziile de sancţionare date de Senatul mass-media român vor fi făcute publice prin intermediul mijloacelor de informare în masă, ceea ce-l va face pe cetăţean , care are dreptul la informare, să înţeleagă şi să emită judecăţi critice asupra activităţii patronului, editorului, reprezentantului autorităţii publice şi a autorului de produse jurnalistice ne-autorizate, precum şi asupra credibilităţii acestora.

Din aceste considerente **nici un delict de presă nu poate intra sub incidenţa reglementărilor Codului penal român.**

Promovarea acestui proiect de lege, de urgenţă, este cauzată şi de dependenţele de înţelegere socială ce se dezvoltă atunci când populaţia utilizează resursele de informare mass-media pentru a înţelege şi a interpreta oameni, culturi şi evenimente din trecut, prezent sau viitor. Produsele mass-media dezvoltă sau menţin capacităţile oamenilor de a-şi interpreta propriile convingeri, comportamente, concepţii despre sine sau personalităţi.

Datorită importanţei pe care o consider că o are această iniţiativă legislativă propun ca ea să fie discutată în Senat, ca rimă cameră sesizată, în condiţiile art. 75 alin. (2), teza a I-a, respectiv ca o lege de complexitate deosebită.

Iniţiator,

Senator Gavrilă VASILESCU